

den nuværende Ed og slet ingen anden. Altsaa det, der er det Afgjørende og enhver Lov- Neds- laaende, er, at der er ingen anden Edsformular, er intet Alternativ, intet Valg, og der kan det ikke nytte at sige: Men der er Udsigt til at faae en ny, vi kasse en ny borgerlig Ed, thi kan man det? Og vilde de Herrer, om de kunde det? Seg anser det for i høi Grad tvivlsomt. Jeg har ikke engang hørt, at ærede Medlemmer vare enige om, ad hvilken Vej og under hvilken Form, den skulde komme tilstede. Nogle paastaa, at dette Thing kan gjøre det, Andre, at begge Thing maa være med dertil, atter Andre, at der skal Lov til, saa at altsaa ogsaa Regjeringen maa være med, og atter Andre igjen, at der maa en Grundlovs- forandring til. Tro de Herrer virkelig, at de ere istand til at sætte en saadan borgerlig Ed igjennem? Jeg tillader mig som sagt at tvivle derom, thi jeg er ikke blind for, hvilken Modstand enhver Paastand om borgerlig Ed vil møde fra mange forskjellige Sider; For det Første fra en hel Del Theologer, der ikke ere stillede paa samme Maade som det ærede tolerante Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lund), men ville sige: Nei, vi holde for enhver Pris paa den religiøse Ed, fordi det har overordentlig stor Betydning for Kirken, at Staten gjennem Eden anerkjender Religionens Nødvendighed; det har saa stor Betydning, at vi der overfor maa finde os i, at denne Ed bliver benyttet af Folk af ikke samme Trosbekjendelse som vi. Det er den samme Mod- stand, der vil møde os her som saa ofte, hvor Talen er om borgerligt Ægteskab, det samme Hensyn til Kirkens udvortes Stilling og Glands og Betydning for Staten. Ganske vist tror jeg ikke, at det for Juristerne har den Betydning. De ville sige: Naar vi have de 2—10 Mars Straffearbejde, skulle vi nok faae Sand- heden frem, og vi behøve ikke Mere. Men jeg er ikke vis paa, at det Argument vilde trænge igjennem. Ved Siden af Theologerne er der de Konervative, fredelige Folk, som overhovedet sige: Vi ville ikke have Forandring paa dette Omraade, vi ville endog nødvendig have, at den Slags Ting bringes under Debat; det er de stille Folk, der sige: Bliv ved det Gamle, bliv ved det Be- staaende, saalænge der ingen tvingende Nøvden- dighed er for at komme bort deraf. Jeg tror, at der vil være Mange, hvorom det vil gjælde, hvad det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds sagde, at de ville ikke være med til den borgerlige Ed, før der foreligger aldeles tvingende Nødvendighed derfor. Og saa vil der igjen være Medlemmer, der ere stillede saaledes som det ærede Medlem for Kjerteminde (N. Andersen), og som sige: Det Spørgsmaal interesserer os ikke; vi bryde os ikke om at tage Hensyn til disse Menneſter, der have en anden religiøs Mening end vi selv; lad dem tro paa de Gud, vi tro paa; lad

dem sværge ved de Gud, vi sværge ved; ere de gode nok til os, ere de ogsaa gode nok til dem! De Folk, der have en saadan Opfattelse af reli- giøs Frihed, af Religion overhovedet. . . .

Formanden (Krabbe): En saadan Op- fattelse er ikke fremsat her i Thinget, og den vilde ikke have været passende, hvis den var fremsat.

Svarp: Det var ikke Ordene, men Me- ningen gaar, tror jeg sikkert, i den Retning.

Formanden (Krabbe): Jeg bestrider, at den er fremsat.

Svarp: Altsaa jeg siger, det foreligger ingenlunde. Jeg anser paa ingen Maade for utvovlsomt eller sikkert, at ærede Medlemmer kunne naae til en borgerlig Ed, at det vil være dem muligt her at fremskaffe en borgerlig Ed, og i hvert Fald har det jo ikke været dem muligt, skjøndt der har været rigelig Tid til at træffe disse Forberedelser. Spørgsmaalet har jo fore- ligger i flere Maaned, men der har ikke været mindste Spor til, at man har villet fremme denne Sag, og nu forekommer det mig, at Sagen paa en paafaldende Maade taber i Interesse, efter at det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds er traadt udenfor alle mulige Øter- stræbelser. Dertil kommer jo ogsaa, at der sikkert og vist er et andet Moment som vil rejse sig mod den borgerlige Ed og det er ialtsald Noget, som ganske utvovlsomt fremkom fra det ærede Medlem for Kjerteminde. Han sagde, at han for sit Vedkommende slet ikke havde nogen Interesse af, at disse Folk, der ikke havde den samme Re- ligation som han, overhovedet kom ind i Thinget. Den Slags Udtalelser anser jeg for meget verd-ifulde, meget oplysende. Jeg tror, at de give os nogen Beilebning til Forstaaelse af hele den Agi- tation, al det Rabalder, der er reist her. Be- tyder det mon Andet, end at ærede Medlemmer have ønsket, at det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds skulde negte at aflægge Ed, hvorpaa de saa skulde negte at indføre borgerlig Ed. Saa blev det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds ganske vist udenfor, men Ulykken var jo ikke større, saa fik de Wulff i Ste- det. Jeg tror, at vi meget maa takke det ærede Medlem for Kjerteminde for disse Udtalelser, og de ærede Medlemmer kunne ikke fortænke os i, at vi, efter at vi have set det ærede Medlem paa sit Partis Vegne lede Valgbevægelsen paa Langeland, have havt nogen Tro til, at det ærede Medlem ogsaa vilde komme til at lede sit Parti i Spørgs- maalet om den borgerlige Ed. — Jeg har et Punkt tilbage. De ærede Medlemmer for Præstø Amts 6te Valgkreds (Bjosten) og Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein), der ere enige om Alt, ere ogsaa enige om at bebreide det ærede Medlem